

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КЛАСИФІКАЦІЇ

Важливим структуроутворюючим елементом економіки в сучасних ринкових відносинах є підприємство. В умовах гострої конкуренції виживають лише ті підприємства, які пристосувалися до вимог ринку, організували виробництво якісної продукції та послуг, уміло використовують працю персоналу.

У гармонійному функціонуванні підприємств значне місце посідають фінансові ресурси, які відіграють важливу роль у розвитку господарської діяльності, розширенні і оновленні основних фондів, оплаті праці та соціальних заходах. На безупинну діяльність підприємства впливає визначення оптимальної потреби у фінансових ресурсах, забезпечення їх структури, джерел формування та обґрунтованих напрямів використання. Будь-яке підприємство, незалежно від форми господарювання та виду діяльності, спирається у процесі функціонування на певну суму грошових коштів. Швидкість та масштаби руху коштів значною мірою визначають успішність розвитку підприємства, рівень його конкурентоспроможності на ринку.

Сутність фінансових ресурсів підприємства, їх властивості та класифікація за різними показниками широко розкривається в науковій та навчальній економічній літературі, зокрема [1, с.128; 2, с.4; 3, с.158; 4, с.641; 5, с.12]. Виходячи із властивостей, притаманних фінансовим ресурсам підприємств, їх можна класифікувати за показниками формування та використання.

Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів.

Виходячи з цих властивостей фінансові ресурси підприємств можна класифікувати за показниками їх формування та використання.

За стадією утворення фінансові ресурси поділяються на:

– початкові – утворені на початковій стадії діяльності підприємства і сконцентровані у статутному капіталі, джерела утворення якого залежать від форми власності:

- державна – асигнування з бюджету та з централізованих фондів;
- акціонерна – акціонерний капітал;
- колективна – внески засновників;
- приватна – власний капітал підприємця;
- прирощені – отримані підприємством у результаті його діяльності в формі чистого прибутку.

За правом власності фінансові ресурси поділяють на:

- власні – залежно від форми власності – це приватний, пайовий чи акціонерний капітал;
- невластні – позичені або отримані у вигляді позик;
- надані безоплатно – одержані безоплатно від держави чи інших юридичних осіб.

Водночас, В.М. Опарін наводить таку класифікацію фінансових ресурсів підприємств [6]:

- за кругообігом: початкові фінансові ресурси; прирощені фінансові ресурси;
- за характером використання: матеріалізовані фінансові ресурси та ресурси, які перебувають в обігу;
- за правом власності: власні кошти підприємницької структури; надані кошти; позичені;
- за видатками або напрямками використання: витрати на розвиток економіки підприємства; витрати на соціально-культурні заходи; витрати на розвиток науки; надання благодійної допомоги; витрати на обслуговування залучених фінансових ресурсів; інші витрати підприємства;
- у кінцевому підсумку, напрямки використання фінансових ресурсів можна поділити на три групи: поповнення фонду відшкодування; формування фонду споживання; формування фонду нагромадження;
- за джерелами залучення: позикові ресурси, що залучають із зовнішніх джерел; позикові ресурси, що залучають з внутрішніх джерел (внутрішня кредиторська заборгованість);
- за періодом залучення: позикові ресурси, що залучають на довгостроковий період (більше 1 року); позикові ресурси, що залучають на короткостроковий період (до 1 року);

– за формою забезпечення: фінансові ресурси незабезпечені; фінансові ресурси гарантовані; фінансові ресурси забезпечені заставою.

Зазначимо, що перспективи розвитку та конкурентоспроможності підприємств визначаються їх можливостями у залученні та нарощенні фінансових ресурсів. Тому проблема формування та використання фінансових ресурсів підприємств є надзвичайно актуальною в сучасних умовах і вимагає посиленої уваги, особливо зважаючи на прийняття Податкового Кодексу України.

Список використаних джерел:

1. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. Посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного / – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
2. Економіка підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. А.А. Фастовець / – К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 572 с.
3. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика: Навчальний посібник / Кулішов В. / – К.: Ніка-Центр, 2002. – 216 с.
4. Мазаракі А.А. та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів / За ред. проф. Н.М. Ушакової / – К. «Хрещатик», 1999. – 800с.
5. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Філімоненков О. / – К.: Ельга, НікаЦентр, 2002. – 360 с.
6. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібн. – 2-ге вид., [перероб. і доп.] / Опарін В.М. / – К.: Вид-во КНЕУ, 2002. – 240 с.
7. Бердар М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. / Бердар М. / – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

Шаманська О. С.

викладач кафедри фінансів

ФОРМУВАННЯ НЕПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ МОБІЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Соціально-економічний розвиток держави свідчить про необхідність поглибленого розуміння й вивчення ролі бюджету в економічній системі держави, поліпшення прозорості та зрозумілості його для громадськості, підвищення якості надання державних послуг та ефективності використання коштів бюджету.

Згідно з Конституцією України держава повинна мати можливість через бюджет зосереджувати фінансові ресурси на важливих ділянках економічного та соціального розвитку.

При переході до ринкової економіки, змінюється роль бюджету, характер бюджетних відносин, що проявляється у складі і структурі доходів